

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)
z 12. septembra 2006 *

Vo veci C-131/03 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora, podané
24. marca 2003,

R.J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., so sídlom vo Winston-Saleme, Severná
Karolína (Spojené štáty americké),

RJR Acquisition Corp., so sídlom vo Wilmingtone, New Castle, Delaware (Spojené
štáty americké),

R.J. Reynolds Tobacco Company, so sídlom v Jersey City, New Jersey (Spojené
štáty americké),

R.J. Reynolds Tobacco International, Inc., so sídlom v Doveri, Kent, Delaware
(Spojené štáty americké),

Japan Tobacco, Inc., so sídlom v Tokiu (Japonsko),

v zastúpení: P. Lomas, solicitor, a O. W. Brouwer, advokát,

odvolatelia,

* Jazyk konania: angličtina.

ďalší účastníci konania:

Philip Morris International Inc., so sídlom v Rye Brooku, New York (Spojené štáty americké),

žalobca v prvostupňovom konaní vo veciach T-377/00 a T-272/01,

Komisia Európskych spoločností, v zastúpení: C. Docksey, X. Lewis a C. Ladenburger, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

ktorú v konaní podporujú:

Rada Európskej únie, v zastúpení: M. Bishop a T. Blanchet, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

vedľajší účastník konania v odvolacom konaní,

Španielske kráľovstvo, v zastúpení: N. Díaz Abad, splnomocnená zástupkyňa, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

Francúzska republika, v zastúpení: G. de Bergues, splnomocnený zástupca,

Talianska republika, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Fiorilli, avvocato dello Stato, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

Portugalská republika, v zastúpení: L. I. Fernandes a A. Seiça Neves, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

Fínska republika, v zastúpení: T. Pynnä a A. Guimaraes-Purokoski, splnomocnené zástupkyne, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

Európsky parlament, v zastúpení: H. Duintjer Tebbens a A. Baas, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

vedľajší účastníci konania v prvostupňovom konaní,

Spolková republika Nemecko, v zastúpení: M. Lumma a W.-D. Plessing, splnomocnení zástupcovia,

Helénska republika,

vedľajší účastníci konania v prvostupňovom
konaní vo veciach T-260/01 a T-272/01,

Holandské kráľovstvo, v zastúpení: J. van Bakel, splnomocnená zástupkyňa,

vedľajší účastník konania v prvostupňovom
konaní vo veciach T-379/00, T-260/01 a T-272/01,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr K. Schiemann a J. Makarczyk,
sudcovia J.-P. Puissechet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr (spravodajca),
P. Kūris, E. Juhász, J. Klučka, U. Löhmus, E. Levits a A. Ó Caoimh,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. januára 2006,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 6. apríla 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Odvolatelia sa svojím odvolaním domáhajú zrušenia rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 15. januára 2003, Philip Morris a i./Komisia (T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01, Zb. s. II-1, ďalej len „napadnutý

rozsudok“), ktorým Súd prvého stupňa zamietol ako neprípustné ich žaloby o neplatnosť rozhodnutia Komisie Európskych spoločností z 19. júla 2000 o prijatí „zásady občianskoprávnej žaloby v mene Komisie podanej proti určitým americkým výrobcam cigariet“, pri výkone ktorého bola podaná občianskoprávna žaloba proti viacerým spoločnostiam skupiny Philip Morris (ďalej len „Philip Morris“) a skupiny Reynolds (ďalej len „Reynolds“), ako aj proti Japan Tobacco, Inc. (ďalej len „Japan Tobacco“) na United States District Court, Eastern District of New York, t. j. federálny súd Spojených štátov amerických (ďalej len „District Court“), na jednej strane a rozhodnutia z 25. júla 2001 o prijatí „zásady novej občianskoprávnej žaloby na americké súdy podanej Spoločenstvom a prinajmenšom jedným členským štátom proti skupinám výrobcov cigariet, ktorí boli žalovaní v predchádzajúcej žalobe“, pri výkone ktorého boli na District Court podané ďalšie dve žaloby, na druhej strane (ďalej len „sporné rozhodnutia“).

Skutkové okolnosti

- 2 Skutkové okolnosti, ako vyplývajú z napadnutého rozsudku, sú v ňom opísané takto:

„1 V rámci boja proti pašovaniu cigariet do Európskeho spoločenstva Komisia 19. júla 2000 schválila „zásadu občianskoprávnej žaloby v mene Komisie podanej proti určitým americkým výrobcam cigariet“. Takisto sa rozhodla vhodnými prostriedkami informovať Výbor stálych zástupcov (Coreper) a poverila svojho predsedu, ako aj člena Komisie zodpovedného za rozpočet, aby udělili právnomu servisu príkaz na prijatie nevyhnutných opatrení.

- 2 Dňa 3. novembra 2000 Európske spoločenstvo, v zastúpení Komisie a ,konajúc vo vlastnom mene a v mene členských štátov, ktoré bolo oprávnené zastupovať, podalo občianskoprávnu žalobu proti [Philip Morris, Reynolds a Japan Tobacco] na [District Court].

- 3 V rámci tejto žaloby (ďalej len ,prvá žaloba'), sa Spoločenstvo odvolávalo na účasť [odvolateľov], podnikov vyrábajúcich tabakové výrobky, na systéme pašovania, ktorý má za cieľ dovážať a šíriť cigarety na území Európskeho spoločenstva. Spoločenstvo sa najmä usilovalo o náhradu ujmy vyplývajúcej z tohto systému pašovania a pozostávajúcej predovšetkým zo straty cla a dane z pridanej hodnoty (DPH), ktoré by boli zaplatené v prípade zákonného dovozu, ako aj o príkaz upustiť od daného nezákonného konania.

- 4 Spoločenstvo svoje žaloby založilo na federálnom zákone Spojených štátov, Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act z roku 1970 (ďalej len ,RICO'), ako aj na určitých teóriách common law, konkrétne teórii ,common law fraud', ,public nuisance' a ,unjust enrichment'. Účelom RICO je boj proti organizovanému zločinu najmä prostredníctvom zjednodušenia stíhania trestných konaní hospodárskych subjektov. Na tento účel upravuje právo poškodeného podať žalobu. S cieľom podporiť podávanie občianskoprávných žalôb RICO stanovuje, že žalobca môže žiadať náhradu škody zodpovedajúcu trojnásobku ujmy, ktorú skutočne utrpel (trojnásobné odškodnenie).

- 5 Rozhodnutím zo 16. júla 2001 District Court žaloby Európskeho spoločenstva zamietol.

- 6 Komisia preto 25. júla 2001 schválila ,zásadu novej občianskoprávnej žaloby na americké súdy podanú Spoločenstvom a prinajmenšom jedným členským

štátom proti skupinám výrobcov cigariet, ktorí boli žalovaní v predchádzajúcej žalobe'. Takisto poverila svojho predsedu, ako aj člena Komisie zodpovedného za rozpočet, aby udelili právnomu servisu príkaz na prijatie nevyhnutných opatrení.

- 7 Komisia v mene Európskeho spoločenstva a členských štátov, ktoré bola oprávnená zastupovať, ako aj desať členských štátov, a to Belgické kráľovstvo, Spolková republika Nemecko, Helénska republika, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika, Talianska republika, Luxemburské veľkovevodstvo, Holandské kráľovstvo, Portugalská republika a Fínska republika, v ich vlastnom mene, podali 6. augusta 2001 na District Court proti Philip Morris a Reynolds novú žalobu. V rámci tejto žaloby (ďalej len 'druhá žaloba') Spoločenstvo už svoje návrhy nezakladalo na RICO, ale len na zásadách common law, ktorých sa dovoľávalo v prvej žalobe. Naopak členské štáty svoje návrhy zakladali tak na RICO, ako aj na zásadách common law, ktorých sa dovoľávalo Spoločenstvo. Navyše sa druhá žaloba týkala tak majetkovej ujmy, ako aj nemajetkovej ujmy, ktorej náhradu si Spoločenstvo neuplatnilo v prvej žalobe, a táto žaloba obsahovala dodatočné argumenty týkajúce sa teórií 'public nuisance' a 'unjust enrichment'.
- 8 Spoločenstvo sa neodvolalo proti rozhodnutiu District Court zo 16. júla 2001 uvedenému v bode 5 vyššie. Dňa 10. augusta 2001 však požiadalo americký súd o zrušenie tohto rozhodnutia a povolenie, aby mohlo zmeniť svoju žalobu (motion to vacate the judgment and to amend the complaint). Túto žiadosť District Court zamietol svojím rozhodnutím z 25. októbra 2001.
- 9 Dňa 9. januára 2002 Spoločenstvo, v zastúpení Komisie, a desať členských štátov vymenovaných v bode 7 vyššie podali na District Court tretiu žalobu proti [Japan Tobacco] a iným podnikom, ktoré sú s ním prepojené (ďalej len 'tretia žaloba').

- 10 Dňa 19. februára 2002 District Court zamietol Spoločenstvu a členským štátom druhú a tretiu žalobu na základe pravidla common law (revenue rule), podľa ktorého súdy Spojených štátov nevykonávajú daňové zákony iných štátov.

- 11 Dňa 20. marca 2002 Komisia schválila zásadu podania odvolania proti rozhodnutiu District Court. Následne 25. marca 2002 bolo v mene Spoločenstva a desiatich členských štátov podané odvolanie na United States Court of Appeals for the Second Circuit (odvolací súd pre druhý obvod).“

Konanie pred Súdom prvého stupňa

- 3 Odvolatelia návrhmi podanými do kancelárie Súdu prvého stupňa 19. a 20. decembra 2000 podali odvolania, ktorými sa domáhali najmä zrušenia rozhodnutia Komisie podať prvú žalobu (veci T-377/00, T-379/00 a T-380/00).

- 4 Predseda druhej rozšírenej komory Súdu prvého stupňa uznesením z 2. júla 2001 spojil tri veci na spoločnú písomnú i ústnu časť konania a na vyhlásenie rozsudku.

- 5 Reynolds a Philip Morris návrhmi podanými do kancelárie Súdu prvého stupňa 15. októbra 2001 podali odvolania proti rozhodnutiu Komisie podať druhú žalobu (veci T-260/01 a T-272/01).

- 6 Predseda druhej rozšírenej komory Súdu prvého stupňa uznesením z 31. januára 2002 spojil päť vecí T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01 na spoločnú písomnú i ústnu časť konania a na vyhlásenie rozsudku.
- 7 Komisia podala v každej veci námietku neprípustnosti z dôvodu, že sporné rozhodnutia nie sú aktmi, proti ktorým možno podať prostriedok nápravy, aký predvída článok 230 štvrtý odsek ES.

Napadnutý rozsudok

- 8 Napadnutým rozsudkom Súd prvého stupňa vyhovel námietkam neprípustnosti, ktoré podala Komisia, a žaloby zamietol.
- 9 V bodoch 74, 76 a 77 tohto rozsudku Súd prvého stupňa najskôr pripomenul obsah článku 230 štvrtého odseku ES, ako aj ustálenú judikatúru, podľa ktorej je na jednej strane pri určení, či možno proti opatreniu, ktorého zrušenie sa navrhuje, podať prostriedok nápravy, rozhodujúca jeho podstata, pričom forma, v akej bolo prijaté, je v tejto súvislosti v zásade bezvýznamná, a na druhej strane len opatrenia so záväznými právnymi účinkami, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmenia jeho právne postavenie, predstavujú akty alebo rozhodnutia, ktoré môžu byť predmetom žaloby o neplatnosť, pričom sa Súd prvého stupňa odvolával najmä na rozsudok Súdneho dvora z 11. novembra 1981, IBM/ Komisia (60/81, Zb. s. 2639, bod 9).
- 10 Súd prvého stupňa následne skúmal, či majú sporné rozhodnutia takéto účinky.

- 11 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa v bode 79 napadnutého rozsudku zdôraznil, že podanie návrhu na súd je síce nevyhnutným úkonom pre získanie záväzného súdneho rozhodnutia, ale konečné určenie povinností účastníkov sporu môže vyplývať len z rozhodnutia súdu prejednávajúceho danú vec. Odvolávajúci sa analogicky na rozsudok Súdneho dvora z 29. septembra 1998, Komisia/Nemecko (C-191/95, Zb. s. I-5449, bod 47) týkajúci sa rozhodnutia Komisie podať žalobu podľa článku 226 druhého odseku ES, dospel Súd prvého stupňa k záveru, že rozhodnutie podať súdny prostriedok nápravy samo osebe nemení právne postavenie, do rámca ktorého sa toto rozhodnutie začleňuje, a preto ho v zásade nemožno považovať za napadnuteľné rozhodnutie.
- 12 Súd prvého stupňa ďalej skúmal, či sporné rozhodnutia vzhľadom na skutočnosť, že sa netýkajú podania návrhu na Súdny dvor alebo súd členského štátu, ale súd tretieho štátu, mali konečné právne účinky odlišné od tých, ktoré sú nevyhnutne spojené s podaním návrhu na súd a ktoré by podstatným spôsobom zmenili právne postavenie žalobcov.
- 13 Súd prvého stupňa najskôr skúmal účinky sporných rozhodnutí v právnom poriadku Spoločenstva a v bode 91 napadnutého rozsudku zamietol po prvé ako nedôvodné tvrdenie žalobcov, podľa ktorého majú uvedené rozhodnutia záväzný právny účinok vzhľadom na právomoci Komisie a inštitucionálnu rovnováhu.
- 14 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa v bode 86 uvedeného rozsudku konštatoval, že sporné rozhodnutia, ako každý akt inštitúcie, zahŕňajú v sebe prípadne zaujatie stanoviska ich autora, pokiaľ ide o jeho právomoc na ich prijatie, ale takéto zaujatie stanoviska nemôže zakladať záväzný právny účinok v zmysle článku 230 ES, pretože aj za predpokladu, že by bolo toto zaujatie stanoviska nesprávne, nemá to vo vzťahu k prijatému aktu žiaden samostatný význam. Súd prvého stupňa dodal, že takéto zaujatie stanoviska, na rozdiel od aktu, ktorého predmetom je udelenie právomoci, ako tomu bolo v rozsudku Súdneho dvora z 9. októbra 1990, Francúzsko/Komisia (C-366/88, Zb. s. I-3571), na ktorý poukazujú žalobcovia, nemôže zmeniť rozdelenie právomocí predvídané Zmluvou ES.

- 15 V bode 87 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa takisto rozhodol, že údajný nedostatok právomoci Komisie a prípadný zásah do inštitucionálnej rovnováhy, ktorý by z toho vyplýval, nedovoľuje odchyliť sa od podmienok prípustnosti žaloby o neplatnosť stanovených v Zmluve. Takéto tvrdenie by totiž viedlo k vyvodzovaniu napadnuteľnosti aktu z jeho prípadnej nezákonnosti. V tejto súvislosti Súd prvého stupňa odkazuje analogicky na uznesenie Súdneho dvora z 10. mája 2001, FNAB a i./Rada (C-345/00 P, Zb. s. I-3811, body 39 až 42).
- 16 Pokiaľ ide o otázku, či možno za výnimočných okolností v súvislosti s prípravnými aktmi považovať súdny prostriedok nápravy v počiatočnom štádiu za zlučiteľný so systémom prostriedkov nápravy stanoveným v Zmluve, pokiaľ ide o opatrenia bez akéhokoľvek náznaku zákonnosti, rozoberanú najmä v bode 23 už citovaného rozsudku IBM/Komisia, Súd prvého stupňa v bode 88 napadnutého rozsudku zdôraznil, že súdy Spoločenstva nikdy nepotvrdili možnosť výnimočného vykonania takéhoto preskúmania prípravných aktov alebo iných aktov bez právnych účinkov. Dodal, že rozhodnutia vyvolávajúce túto domnienku predchádzajú už citovanému uzneseniu FNAB a i./Rada, v ktorom sa Súdny dvor jasne vyslovil proti možnosti podmieňovať prípustnosť prostriedku nápravy závažnosťou vytykánych porušení práva Spoločenstva.
- 17 Po druhé Súd prvého stupňa v bode 107 napadnutého rozsudku zamietol ako nedôvodné tvrdenie, podľa ktorého mali sporné rozhodnutia záväzné právne účinky, pretože podriadili odvolateľov inému právnemu poriadku alebo zmenili ich právne postavenie z materiálneho alebo procesného hľadiska.
- 18 V tejto súvislosti Súd prvého stupňa v bode 93 napadnutého rozsudku uviedol, že zásada, podľa ktorej podanie návrhu na súd samo osebe nemení právne postavenie účastníkov sporu v zmysle článku 230 ES, platí takisto pre podanie návrhu na súd Spoločenstva ako aj pre podanie návrhu na súdy členských štátov a dokonca aj tretích štátov, akými sú Spojené štáty. Podľa Súdu prvého stupňa na túto zásadu

nemá vplyv skutočnosť, že každý súd musí uplatniť procesné pravidlá svojho vlastného právneho poriadku a hmotnoprávne pravidlá určené podľa kolíznych noriem zákonov toho istého právneho poriadku. Bez ohľadu na uplatniteľné pravidlá totiž právne účinky, ktoré z nich vyplývajú, či už zo samotného práva alebo z rozhodnutí súdu prejednávajúceho vec, nemožno pripísať účastníkovi konania, ktorý podal návrh na súd.

- 19 V bodoch 95 a 96 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa pripustil, že určité procesné rozhodnutia môžu mať záväzné a konečné právne účinky v zmysle článku 230 ES, ako sa vykladá v judikatúre. Z týchto rozhodnutí vyzdvihol na jednej strane tie, ktoré sú súčasťou štádií prebiehajúceho správneho konania, pričom sa neobmedzujú na vytvorenie podmienok pre jeho ďalší priebeh, ale majú účinky presahujúce procesný rámec a menia práva a povinnosti dotknutých osôb z materiálneho hľadiska.
- 20 Súd prvého stupňa po tom, ako v bode 97 napadnutého rozsudku uviedol viaceré rozhodnutia, ktoré majú podľa judikatúry súdov Spoločenstva takúto povahu, v bode 98 konštatoval, že v prípade sporných rozhodnutí tomu tak nie je. Poznámeneľ najmä, že neexistenciu konania Spoločenstva v oblasti vyberania daní a cieľ nemožno stotožňovať s oslobodením, ktoré článok 15 ods. 5 nariadenia Rady (EHS) č. 17 zo 6. februára 1962, prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy (Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) výslovne poskytuje stranám dohody oznámenej v súlade s týmto nariadením Komisii. Navyše, aj keď sporné rozhodnutia predpokladajú, že Komisia predbežne zhodnotí postup odvolateľov z hľadiska práva Spojených štátov, od rozhodnutia o začatí konania o preskúmanie štátnej pomoci sa odlišujú tým, že právo Spoločenstva nespája s týmto zhodnotením konkrétne právne následky. Podľa Súdu prvého stupňa teda podanie návrhu na súdy Spojených štátov neukladá odvolateľom nové povinnosti a nezaväzuje ich k zmene konania.
- 21 Na druhej strane v bodoch 99 a 100 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa poukázal na procesné rozhodnutia, ktoré možno napadnúť z dôvodu, že zasahujú do procesných práv dotknutých osôb. Konštatoval však, že v tejto veci odvolatelia

nemali procesné práva v rámci konania o nesplnení povinnosti, ktoré podľa nich mala začať Komisia, a na základe toho dospel k záveru, že podanie návrhu na District Court ich nemohlo zbaviť v tejto súvislosti ich práv. Súd prvého stupňa dodal, že vzhľadom na nedostatok právomoci Spoločenstva na vyberanie predmetného cla a daní, neexistuje v práve Spoločenstva v danej oblasti ani konanie, ktoré by stanovovalo záruky, ktorých by odvolatelia mohli byť zbavení.

22 V bode 101 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa takisto usúdil, že odvolatelia ďalej nepreukázali, že sporné rozhodnutia zasiahli do ich právneho postavenia z hľadiska konaní o vyberanie daní a ciel existujúcich v členských štátoch.

23 Na tvrdenie odvolateľov, podľa ktorého sa konanie na District Court od konaní, ktoré by mohli byť začaté na súdoch členských štátov, odlišuje neexistenciou možnosti podať návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, Súd prvého stupňa v bode 105 napadnutého rozsudku odpovedal, že v sporoch obsahujúcich medzinárodné prvky je normálne, že súd musí použiť pravidlá cudzieho práva a pritom postupuje podľa svojich vlastných procesných pravidiel. Podľa Súdu prvého stupňa použitie vlastných procesných pravidiel súdom je súčasťou následkov, ktoré sú nevyhnutne spojené s podaním návrhu na akýkoľvek súd, a preto nemôže zakladať právny účinok v zmysle článku 230 ES. Dodal, že aj keď článok 230 ES dáva súdom členských štátov možnosť položiť prejudiciálne otázky a určitým súdom ukladá povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, účastníkom sporu, ktorý prejednávajú uvedené súdy, naopak nepriznáva nijaké právo podať návrh na Súdny dvor.

24 Súd prvého stupňa dospel v bode 108 napadnutého rozsudku k záveru, že sporné rozhodnutia nemajú v právnom poriadku Spoločenstva záväzné právne účinky v zmysle článku 230 ES tak, ako sa vykladá v judikatúre.

- 25 Po tom, ako Súd prvého stupňa následne preskúmal účinky, ktoré právo Spojených štátov spája s podaním predmetných občianskoprávných žalôb, v bode 110 napadnutého rozsudku konštatoval, že procesné následky podania návrhu na District Court, na ktoré odvolatelia poukazujú, sa z väčšej časti neodlišujú od tých, ktoré sa nevyhnutne viažu na podanie návrhu na akýkoľvek súd a sú pre niektoré z nich výlučne faktické.
- 26 Navyše Súd prvého stupňa v bodoch 111 a 112 napadnutého rozsudku pripustil, že federálne sudy Spojených štátov môžu na základe ich procesného práva prijať rozhodnutia so záväznými účinkami voči účastníkom sporu, najmä tým, že im uložia zverejniť skutkové okolnosti a dokumenty; tieto účinky vyplývajú z nezávislého výkonu právomocí, ktorými tieto sudy disponujú podľa práva Spojených štátov, a preto ich nemožno pripísať Komisii.
- 27 Pokiaľ ide o hmotnoprávne účinky podania návrhu na District Court, Súd prvého stupňa v bode 114 napadnutého rozsudku konštatoval, že rozhodnutie podať návrh na District Court sa obmedzuje na začatie konania smerujúceho k určeniu zodpovednosti odvolateľov, ktorej existencia nesúvisí — pokiaľ ide o právny základ — s podaním žaloby. Teda ak účinok sporných rozhodnutí mohol spočívať v oznámení odvolateľom, že sú vystavení reálnej hrozbe uloženia sankcií americkým súdom, predstavuje to len skutočný následok, a nie právny účinok, ktorý majú sporné rozhodnutia vyvolať, Súd prvého stupňa pritom poukazuje analogicky na bod 19 už citovaného rozsudku IBM/Komisía.
- 28 V bodoch 115 až 117 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že určité skutočnosti tvrdené odvolateľmi, konkrétne, že sú v predmetných žalobách obviňovaní z trestných činov, že imunita účastníkov sporu ich ochraňuje pred žalobou z dôvodu ohovárania vzťahujúcu sa na krivú výpoveď v priebehu konania a že District Court zverejnil sťažnosti Komisie na internete, ako aj negatívne

dôsledky, ktoré môžu vyplývať z podania predmetných žalôb na dobrú povest spoločností, ktorých účastiny sú kótované na burze, sú buď skutočnosťou, alebo vyplývajú výlučne z ustanovení práva Spojených štátov, a teda nepredstavujú účinky sporných rozhodnutí, ktoré by bolo možné pripísať Komisii.

29 Súd prvého stupňa dospel v bode 118 napadnutého rozsudku k záveru, že účinky, ktoré právo Spojených štátov spája s podaním predmetných občianskoprávných žalôb, na ktoré odvolatelia poukazujú, nemožno považovať za záväzné právne účinky v zmysle článku 230 ES, ako sa vykladá v judikatúre.

30 Napokon, pokiaľ ide o nevyhnutnosť účinnej súdnej ochrany a tvrdenie odvolateľov, podľa ktorého mala neprípustnosť ich žalôb za následok, že boli zbavení akéhokoľvek právneho prostriedku na napadnutie sporných rozhodnutí, pretože vzhľadom na skutočnosť, že súd, ktorý prejednával vec, sa nachádza v treťom štáte, nemajú ani súdy Spoločenstva, ani súdy členských štátov možnosť rozhodnúť o zákonnosti konania Komisie, Súd prvého stupňa rozhodol:

„121 V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť, že podľa vyjadrenia Súdneho dvora predstavuje prístup k súdu jednu zo základných súčastí právneho spoločenstva a v právnom poriadku založenom na Zmluve ES je zaručený tým, že táto Zmluva vytvorila kompletný systém prostriedkov nápravy a konaní, ktorý Súdnemu dvoru zveruje preskúmanie zákonnosti aktov inštitúcií (rozsudok Súdneho dvora z 23. apríla 1986, *Les Verts/Parlament*, 294/83, Zb. s. 1339, bod 23). Súdny dvor zakladá právo na účinnú súdnu ochranu na príslušnom súde na spoločných ústavných tradíciách členských štátov a na článkoch 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (rozsudok Súdneho dvora z 15. mája 1986, *Johnston*, 222/84, Zb. s. 1651, bod 18).

- 122 Právo na účinnú súdnu ochranu pre každú osobu, ktorej práva a základné slobody zaručené právom Únie boli porušené, bolo navyše potvrdené aj článkom 47 Charty základných práv Európskej únie [*neoficiálny preklad*] vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1), ktorá síce nemá záväzný právny charakter, ale svedčí o význame práv, ktoré sú v nej obsiahnuté, v právnom poriadku Spoločenstva.
- 123 V tejto súvislosti je vhodné zdôrazniť, že osoby podliehajúce súdnej právomoci nie sú zbavené prístupu k súdu z dôvodu, že konanie, ktoré nemá povahu rozhodnutia, nemôže byť predmetom žaloby o neplatnosť, pretože zostáva ešte možnosť žaloby o náhradu škody z mimozmluvnej zodpovednosti podľa článkov 235 ES a 288 druhého odseku ES, ak takéto konanie môže odôvodniť zodpovednosť Spoločenstva.
- 124 Aj keď sa môže zdať vhodným, aby jednotlivci disponovali okrem žaloby o náhradu škody aj prostriedkom nápravy umožňujúcim zabrániť — alebo ukončiť — konanie inštitúcií, ktoré nemá povahu rozhodnutí a ktoré sa môže dotknúť ich záujmov, je potrebné konštatovať, že takýto prostriedok nápravy, ktorý nevyhnutne predpokladá udelenie príkazov inštitúciám zo strany súdu Spoločenstva, Zmluva nepredvída. Preto súdu Spoločenstva neprináleží zaujať postavenie ústavodarnej moci Spoločenstva s cieľom vykonať zmenu systému prostriedkov nápravy a konaní zavedených Zmluvou (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júna 2000, Salamander a i./Parlament a Rada, T-172/98, T-175/98 až T-177/98, Zb. s. II-2487, bod 75).“

Návrhy účastníkov konania

- 31 Odvolatelia navrhujú, aby Súdny dvor:

— zrušil napadnutý rozsudok,

- určil, že ich žaloby o neplatnosť sú prípustné z dôvodu, že sporné rozhodnutia sú zjavne nezákonné, a definitívne rozhodol vo veci,

- subsidiárne určil, že ich žaloby o neplatnosť sú prípustné a vrátil vec Súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, aby tento súd rozhodol o merite veci,

- takisto subsidiárne vrátil vec Súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, aby tento súd preskúmal otázku prípustnosti spolu s dôvodnosťou a aby potom rozhodol,

- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania podľa článku 69 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

32 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

- určil, že odvolanie je neprípustné v časti, v ktorej sa navrhuje, aby Súdny dvor preskúmal nové skutočnosti, ktoré neboli uplatnené v prvostupňovom konaní, alebo preskúmal tvrdenia prednesené už v prvostupňovom konaní,

- v zostávajúcej časti odvolanie zamietol,

- zaviazal odvolateľov na náhradu trov konania.

33 Nemecká, španielska, talianska, holandská a portugalská vláda, ako aj Parlament a Rada navrhujú, aby Súdny dvor odvolanie zamietol a odvolateľov zaviazal na náhradu trov konania.

34 Fínska vláda navrhuje, aby Súdny dvor:

— určil, že odvolanie je neprípustné v časti, v ktorej sa navrhuje, aby Súdny dvor preskúmal nové skutočnosti, ktoré neboli uplatnené v konaní na Súde prvého stupňa, a v časti, v ktorej sa navrhuje preskúmanie nových skutočností uplatnených na Súde prvého stupňa bez preukázania, že sa tento súd dopustil právneho pochybenia,

— v zostávajúcej časti odvolanie zamietol,

— zaviazal odvolateľov na náhradu trov konania.

O odvolaní

35 Odvolatelia na podporu svojho odvolania uvádzajú päť odvolacích dôvodov zakladajúcich sa na:

— nesprávnom výklade článku 230 ES, pokiaľ ide o účinky sporných rozhodnutí v právnom poriadku Spoločenstva,

- nesprávnom výklade článku 230 ES, pokiaľ ide o účinky, ktoré právo Spojených štátov spája s podaním predmetných občianskoprávných žalôb,

- porušení základného práva na účinnú súdnu ochranu,

- nesprávnom výklade a použití judikatúry Súdneho dvora o možnosti napadnúť zjavne nezákonné opatrenia,

- porušení článku 292 ES.

O prvom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom výklade článku 230 ES, pokiaľ ide o účinky sporných rozhodnutí v právnom poriadku Spoločenstva

Argumentácia účastníkov konania

- ³⁶ V rámci tohto odvolacieho dôvodu rozdeleného na päť častí odvolateľa tvrdia po prvé, že Súd prvého stupňa sa dopustil právneho pochybenia, keď v bode 79 napadnutého rozsudku usúdil, že rozhodnutie inštitúcie Spoločenstva podať žalobu v zásade nemožno považovať za napadnuteľné rozhodnutie.

- 37 Z judikatúry však vyplýva, že jedinými opatreniami prijatými inštitúciami, ktoré nepodliehajú súdnemu preskúmaniu, sú tie, ktoré sa začleňujú do prebiehajúceho konania na úrovni Spoločenstva vyúsťujúceho do neskoršieho rozhodnutia, ktoré je spôsobilé byť predmetom súdneho preskúmania, v rámci ktorého môžu byť všetky výhrady týkajúce sa predchádzajúcej nezákonnosti alebo nedostatku právomoci dotknutej inštitúcie a ich účinkov riadne preskúmané príslušným súdom, ktorý je povinný uplatniť právo Spoločenstva. Odvolatelia sa v tejto súvislosti odvolávajú na už citované rozsudky IBM/Komisia (bod 20) a Komisia/Nemecko (bod 44).
- 38 Po druhé, odvolatelia tvrdia, že Súd prvého stupňa pri skúmaní, či sporné rozhodnutia majú právne účinky, nevyložil správne judikatúru a ani ju neuplatnil na úplne nové okolnosti prejednávanej veci. Doterajšia judikatúra sa totiž týka žalôb podaných proti opatreniam prijatým Komisiou pri výkone právomocí, ktoré jej zveruje Zmluva, a tieto žaloby viedli nevyhnutne k rozhodnutiu zasahujúcemu do právneho poriadku Spoločenstva, ktoré bolo buď prijaté súdom Spoločenstva, alebo podliehalo preskúmaniu takýmto súdom. Naopak, v tejto veci je potrebné zdôrazniť, že ak sporné rozhodnutia nepodliehajú preskúmaniu súdmi Spoločenstva, žiaden iný akt ani iný následok nie sú predmetom takéhoto preskúmania a inštitúcie Spoločenstva môžu začať konanie mimo právneho poriadku Spoločenstva o každej novej otázke a v akejkolvek situácii.
- 39 Po tretie, Súd prvého stupňa nesprávne vyložil judikatúru Spoločenstva, keď dospel k záveru, že zo skutočnosti, že už nemožno získať rozhodnutie Súdného dvora v prejudiciálnom konaní o otázke právomoci Komisie na začatie konaní v treťom štáte v úsilí o vymáhanie údajne nezaplateného cla a DPH, nevyplýva žiaden právny účinok.

- 40 V tejto súvislosti odvolatelia tvrdia, že ak by Komisia podala návrh na súd členského štátu, mali by právo položiť podstatnú otázku o právomoci Komisie, teda otázku, ktorú by bol vnútroštátny súd najvyššieho stupňa povinný položiť Súdnemu dvoru podľa článku 234 tretieho odseku ES s prihliadnutím na pravidlo uvedené v rozsudku z 22. októbra 1987, Foto-Frost (314/85, Zb. s. 4199), a zjavnú neuplatniteľnosť judikatúry Cilfit a i. (rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, Zb. s. 3415). Zbavenie tejto možnosti má pre účastníkov sporu zjavné právne následky.
- 41 Po štvrté, tým, že Súd prvého stupňa vyvodil záver, že uprednostnenie podania súdneho prostriedku nápravy v treťom štáte pred jeho podaním v členskom štáte nemá právne účinky, Súd prvého stupňa takisto nesprávne vyložil judikatúru, podľa ktorej v prípade voľby začať konanie skôr, ako sa iné ukončí, má rozhodnutie uskutočňujúce túto voľbu právne účinky v zmysle článku 230 ES.
- 42 Súd prvého stupňa totiž v bode 98 napadnutého rozsudku neprávom neuznal, že v rozsudku z 30. júna 1992, Španielsko/Komisia (C-312/90, Zb. s. I-4117) bolo pre Komisiu rozhodujúcim činiteľom uprednostnenie jedného konania pred druhým, čím bolo to druhé konanie vylúčené. Odvolatelia v tejto súvislosti takisto poukazujú na rozsudok z 15. marca 1967, CBR a i./Komisia (8/66 až 11/66, Zb. s. 93). Komisia však tým, že začala predmetné konania v Spojených štátoch uskutočnila voľbu konania, čo malo za následok nielen vylúčenie podania návrhov na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, ale aj významných procesných záruk spojených s konaniami zameranými na vyberanie predmetných daní a cieľ podľa práva Spoločenstva.
- 43 Po piate odvolatelia zdôrazňujú, že Súd prvého stupňa neuznal, že Komisia spornými rozhodnutiami zaujala konečné stanovisko k jej právomoci podľa práva Spoločenstva, čo podľa ustálenej judikatúry zakladá právne účinky.

- 44 Komisia totiž mohla konať len vtedy, ak bol prijatý akt sekundárneho práva, ktorý by jej umožňoval začať súdne konania v treťom štáte s cieľom vymáhať údaje nezaplatené clá a DPH. Sporné rozhodnutia teda majú rovnaké právne účinky ako takýto akt sekundárneho práva.
- 45 Navyše uvedené rozhodnutia mali za následok schválenie výdavkov vynaložených Komisiou na začatie a vedenie konania na súdoch Spojených štátov. Takéto rozhodnutia môžu byť predmetom žaloby podľa článku 230 ES, ako to vyplýva najmä z uznesenia z 24. septembra 1996, Spojené kráľovstvo/Komisia (C-239/96 R a C-240/96 R, Zb. s. I-4475).
- 46 Sporné rozhodnutia tým, že nahrádzajú akty primárneho alebo sekundárneho práva Spoločenstva o zmene rozdelenia právomocí stanoveného v Zmluve, majú takisto za cieľ zmeniť toto rozdelenie, čo predstavuje zmenu právomocí rovnako ako v už citovanom rozsudku Francúzsko/Komisia.
- 47 Komisia tvrdí, že všetky časti tohto odvolacieho dôvodu sú neprípustné, keďže odvolatelia len opakujú tvrdenia, ktoré predniesli v konaní na prvom stupni.

- 48 Komisia ďalej v súvislosti s piatou časťou prvého odvolacieho dôvodu a tvrdením, podľa ktorého môže pri vymáhaní daní v tretích štátoch konať len na základe osobitného legislatívneho splnomocnenia, tvrdí po prvé, že odvolatelia nepresne opísali prístup Súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa totiž v bode 104 napadnutého rozsudku uviedol, že odvolatelia nepreukázali, že Komisia sa odchýlila alebo že by obišla existujúce konania platné v oblasti vymáhania daní a ciel alebo v oblasti boja proti podvodom. Po druhé, nikdy nebolo otázne, či žalobu na vymáhanie nezaplatených daní podá samotná Komisia. Po tretie, Súd prvého stupňa v bode 102 napadnutého rozsudku zdôraznil, že tvrdenie, podľa ktorého sa Komisia pokúsila vymôcť dane prostredníctvom žaloby o náhradu škody nemôže dokázať zásah do procesných práv odvolateľov, a navyše ide o tvrdenie týkajúce sa dôvodnosti.

Posúdenie Súdny dvorom

- 49 Na úvod je vhodné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry z článku 225 ES, článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora a článku 112 ods. 1 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora vyplýva, že odvolanie musí presne uviesť napádané časti rozsudku, ktorého zrušenia sa domáha, ako aj právne tvrdenia, ktoré osobitným spôsobom podporujú tento návrh (pozri najmä rozsudky zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, Zb. s. I-5291, bod 34; z 8. januára 2002, Francúzsko/Monsanto a Komisia, C-248/99 P, Zb. s. I-1, bod 68, a zo 6. marca 2003, Interporc/Komisia, C-41/00 P, Zb. s. I-2125, bod 15).

- 50 Požiadavkám odôvodnenia vyplývajúcim z týchto ustanovení preto nezodpovedá odvolanie, ktoré sa obmedzuje na zopakovanie alebo doslovné citovanie žalobných

dôvodov a tvrdení prednesených na Súde prvého stupňa vrátane tých, ktoré sa zakladali na skutočnostiach, ktoré tento súd výslovne odmietol (pozri najmä uznesenie z 25. marca 1998, FFSA a i./Komisia, C-174/97 P, Zb. s. I-1303, bod 24, a rozsudok Interporc/Komisia, už citovaný, bod 16). Také odvolanie totiž v skutočnosti predstavuje návrh smerujúci len k opätovnému preskúmaniu žaloby podanej na Súd prvého stupňa, čo nepatrí do právomoci Súdneho dvora (pozri uznesenie z 26. septembra 1994, X/Komisia, C-26/94 P, Zb. s. I-4379, bod 13, a rozsudok Bergaderm a Goupil/Komisia, už citovaný, bod 35).

51 Pokiaľ však žalobca spochybňuje výklad alebo uplatnenie práva Spoločenstva vykonané Súdom prvého stupňa, môžu sa právne otázky skúmané na prvom stupni nanovo prejednať v rámci odvolania (pozri rozsudok z 13. júla 2000, Salzgitter/Komisia, C-210/98 P, Zb. s. I-5843, bod 43). Ak totiž žalobca nemôže svoje odvolanie založiť na žalobných dôvodoch a tvrdeniach už uplatnených na Súde prvého stupňa, stráca odvolacie konanie čiastočne svoj zmysel (pozri najmä uznesenie FNAB a i./Rada, už citované, body 30 a 31, ako aj rozsudky zo 16. mája 2002, ARAP a i./Komisia C-321/99 P, Zb. s. I-4287, bod 49, a Interporc/Komisia, už citovaný, bod 17).

52 V tejto veci je však potrebné konštatovať, že odvolatelia sa v skutočnosti svojím prvým odvolacím dôvodom neusilujú len o opätovné preskúmanie ich žaloby podanej na Súd prvého stupňa. V každej časti tohto odvolacieho dôvodu totiž jasne uvádzajú časti napadnutého rozsudku, na ktoré sa podľa ich názoru viaže právne pochybenie.

53 Z uvedeného vyplýva, že prvý odvolací dôvod je prípustný.

- 54 Pokiaľ ide o prvú časť tohto odvolacieho dôvodu, z ustálenej judikatúry vyplýva, ako to správne pripomenul aj Súd prvého stupňa v bode 77 napadnutého rozsudku, že akty alebo rozhodnutia, ktoré môžu byť predmetom žaloby o neplatnosť, predstavujú len opatrenia so záväznými právnymi účinkami, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmenia jeho právne postavenie (pozri najmä rozsudok IBM/Komisia, už citovaný, bod 9; uznesenie zo 4. októbra 1991, Bosman/Komisia, C-117/91, Zb. s. I-4837, bod 13, a rozsudok z 9. decembra 2004, Komisia/Greencore, C-123/03 P, Zb. s. I-11647, bod 44).
- 55 Preto na rozdiel od tvrdení odvolateľov zo súdneho preskúmania upraveného v článku 230 ES sú vylúčené nielen prípravné akty, ale aj každý akt, ktorý nemá záväzné právne účinky spôsobilé zasiahnuť do záujmov jednotlivca, akými sú potvrdzujúce akty a výlučne vykonávacie akty (pozri najmä rozsudok z 1. decembra 2005, Spojené kráľovstvo/Komisia, C-46/03, Zb. s. I-10167, bod 25), jednoduché odporúčania a stanoviská (rozsudok z 23. novembra 1995, Nutral/Komisia, C-476/93 P, Zb. s. I-4125, bod 30) a v zásade vnútorné inštrukcie (pozri rozsudok Francúzsko/Komisia, už citovaný, bod 9).
- 56 Súd prvého stupňa sa teda nedopustil právneho pochybenia, keď z okolnosti, že sporné rozhodnutia nemajú záväzné právne účinky v zmysle článku 230 ES, vyvodil, že nemôžu byť predmetom žaloby bez toho, aby sa tým obmedzil rozsah tohto riešenia na obyčajné prípravné akty.
- 57 Z tohto dôvodu je potrebné prvú časť prvého odvolacieho dôvodu zamietnuť.

- 58 Pokiaľ ide o druhú časť, v rozsahu, v akom nesplýva s treťou, štvrtou a piatou časťou, je potrebné konštatovať, že Súd prvého stupňa v bode 47 už citovaného rozsudku Komisia/Nemecko správne poznamenal, že aj keď je podanie návrhu na súd nevyhnutným aktom pre získanie záväzného súdneho rozhodnutia, samo osebe neurčuje konečným spôsobom povinnosti účastníkov sporu, takže *a fortiori* rozhodnutie podať súdny prostriedok nápravy samo osebe nemení predmetné právne postavenie.
- 59 Otázka, či sporné rozhodnutia podliehajú preskúmaniu súdmi Spoločenstva, je v tejto súvislosti úplne irelevantná.
- 60 Z toho vyplýva, že druhá časť prvého odvolacieho dôvodu musí byť zamietnutá.
- 61 Pokiaľ ide o tretiu časť, Súd prvého stupňa v bode 105 napadnutého rozsudku takisto právom konštatoval, že uplatnenie vlastných procesných pravidiel súdom je súčasťou následkov, ktoré sú nevyhnutne spojené s podaním návrhu na súd, a preto ho nemožno považovať za odôvodnenie právneho účinku rozhodnutia o podaní žaloby v zmysle článku 230 ES.
- 62 Je vhodné dodať, že otázka, či sporné rozhodnutia Komisie možno kvalifikovať ako napadnuteľné právne akty v zmysle judikatúry citovanej v bode 54 tohto rozsudku, nemôže závisieť od skutočnosti, či Komisia podala návrh na súd členského štátu, takže by v rámci začatého konania bolo možné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES.

- 63 Tretej časti prvého odvolacieho dôvodu preto nemožno vyhovieť.
- 64 Pokiaľ ide o štvrtú časť, Súd prvého stupňa vyložil už citovaný rozsudok Španielsko/Komisia (body 12 až 20) správne, keď uviedol, že z tohto rozsudku vyplýva, že rozhodnutie o začatí preskúmania štátnej pomoci má právne účinky v zmysle článku 230 ES. Tieto právne účinky totiž vyplývajú z právnych následkov zhodnotenia a posúdenia plánovanej pomoci, ako aj z príslušnej voľby konania. Naopak, samotná skutočnosť, že Komisia spornými rozhodnutiami uskutočnila voľbu konania, ktoré sa má začať proti odvolateľom, a teda vylúčila iné konania, nemôže sama osebe založiť právny účinok v zmysle uvedeného článku.
- 65 Štvrtá časť prvého odvolacieho dôvodu preto musí byť zamietnutá.
- 66 Pokiaľ ide o piatu časť, Súd prvého stupňa právom konštatoval, že hoci sporné rozhodnutia tak ako každý akt inštitúcie, zahŕňajú v sebe prípadne zaujatie stanoviska ich autora, pokiaľ ide o jeho právomoc na ich prijatie, takéto zaujatie stanoviska však samo osebe nemôže zakladať záväzný právny účinok v zmysle článku 230 ES, ako sa vykladá v judikatúre.
- 67 V súvislosti s použitím rozpočtových zdrojov, ktoré sporné rozhodnutia implicitne schvaľujú na začatie a vedenie predmetných konaní, stačí konštatovať, že táto skutočnosť nemá vplyv na otázku, či uvedené rozhodnutia majú záväzné právne účinky, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov odvolateľov tým, že podstatným spôsobom zmenia ich právne postavenie.

- 68 Z vyššie uvedeného vyplýva, že je potrebné zamietnuť aj piatu časť prvého odvolacieho dôvodu, a tým prvý odvolací dôvod v celom rozsahu.

O druhom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom výklade článku 230 ES, pokiaľ ide o účinky, ktoré právo Spojených štátov spája s podaním predmetných občianskoprávných žalôb

Argumentácia účastníkov konania

- 69 Podľa odvolateľov Súd prvého stupňa v bode 105 napadnutého rozsudku nesprávne usúdil, že District Court môže neexistenciu úpravy návrhu na začatie prejudiciálneho konania v Spojených štátoch vyrovnáť tým, že sám uplatní právo Spoločenstva. V tejto súvislosti odvolatelia tvrdia, že vzhľadom na teóriu „Act of State“ je nepravdepodobné, že by District Court rozhodoval o základných otázkach práva Spoločenstva, ktoré boli v konaní pred ním prednesené. Na rozdiel od toho, čo v tejto súvislosti tvrdí Komisia, sa však odvolatelia na túto teóriu už odvolali v celom jej rozsahu na Súde prvého stupňa.
- 70 Komisia tvrdí, že tento odvolací dôvod je neprípustný, pretože predstavuje nový dôvod. Podľa Komisie sa totiž odvolatelia napriek tomu, že tak mohli urobiť, na teóriu „Act of State“ neodvolali ani na Súde prvého stupňa, ani na District Court.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 71 Najskôr je potrebné konštatovať, ako to uviedla generálna advokátka v bode 66 svojich návrhov, že z bodu 72 napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolatelia sa pred Súdom prvého stupňa na teóriu „Act of State“ odvolávali, takže druhý odvolací dôvod je prípustný.
- 72 V rozsahu, v akom tento odvolací dôvod splýva s treťou a štvrtou časťou prvého odvolacieho dôvodu, však musí byť zamietnutý ako nedôvodný.
- 73 Uplatnenie teórie „Act of State“ príslušným súdom Spojených štátov totiž nemá pre výklad pojmu „napadnuteľný akt“ v zmysle článku 230 ES nijaký význam.

O treťom odvolacom dôvode založenom na porušení základného práva na účinnú súdnu ochranu

Argumentácia účastníkov konania

- 74 Odvolatelia tvrdia, že Súd prvého stupňa ich zbavil účinnej súdnej ochrany a dopustil sa právneho pochybenia v rozsahu, v akom v bode 123 napadnutého

rozsudku usúdil, že rozhodujúcim kritériom v tejto oblasti je skôr prístup k súdu ako existencia účinného prostriedku nápravy, na ktorý odkazuje judikatúra. V tejto súvislosti sa odvolávajú na rozsudok z 25. júla 2002, *Unión de Pequeños Agricultores/Rada* (C-50/00 P, Zb. s. I-6677, bod 39).

- 75 Navyše skutočnosť, že v už citovanom rozsudku *Unión de Pequeños Agricultores/Rada* (bod 40) a v rozsudku z 2. apríla 1998, *Greenpeace Council a i./Komisia* (C-321/95 P, Zb. s. I-1651) kládol Súdny dvor dôraz na existenciu kompletného systému prostriedkov nápravy a konaní, ktorý má zabezpečiť preskúmanie zákonnosti aktov inštitúcií, ale bez zahrnutia článku 288 ES, svedčí o nepresnosti vyjadrenia Súdu prvého stupňa v bode 123 napadnutého rozsudku, podľa ktorého odmietnutie prípustnosti žaloby o neplatnosť z dôvodu podania žaloby o náhradu škody z mimozmluvnej zodpovednosti na základe uvedeného článku nie je v rozpore s potrebou účinnej súdnej ochrany. Navyše samotný nedostatok právomoci inštitúcií Spoločenstva nevedie k mimozmluvnej zodpovednosti Spoločenstva, takže žaloba o náhradu škody nepostačuje na poskytnutie účinnej súdnej ochrany odvolateľom.
- 76 Komisia tvrdí, že zásada účinnej súdnej ochrany zaručuje ochranu proti aktom inštitúcií Spoločenstva, ktoré môžu porušiť práva a slobody uznané právom Spoločenstva, t. j. tými, ktoré majú pre dotknuté osoby právne účinky. Sporné rozhodnutia však nie sú takými aktmi.
- 77 Pokiaľ ide o už citovaný rozsudok *Unión de Pequeños Agricultores/Rada*, Komisia pripomína, že Súdny dvor v bode 44 tohto rozsudku uviedol, že hoci sa podmienka osobnej dotknutosti pre podanie žaloby proti nariadeniu musí vykladať v súlade so zásadou účinnej súdnej ochrany s prihliadnutím na rôzne okolnosti, ktoré môžu individualizovať žalobcu, takýto výklad nemôže viesť k upusteniu od uvedenej podmienky.

- 78 V súvislosti s článkom 288 ES Komisia tvrdí, že skutočný problém, pred ktorý sú odvolatelia postavení, nespočíva v otázke, či im tento článok ponúka účinnú ochranu, ale skôr v ťažkosti preukázať skutočnosť, že Komisia prijala nezákonný akt v snahe získať rozhodnutie District Court, podľa ktorého sa odvolatelia dopustili rôznych nedovolených a trestných konaní uvádzaných v občianskoprávných žalobách a vzniknutá ujma je priamym dôsledkom podania tohto typu žaloby.

Posúdenie Súdny dvorom

- 79 Najskôr je vhodné konštatovať, že Súd prvého stupňa v bode 123 napadnutého rozsudku právom vyslovil, že opatrenia, ktoré nemajú záväzné právne účinky spôsobilé zasiahnuť do záujmov jednotlivcov, nemôžu byť predmetom žaloby o neplatnosť.

- 80 Ako bolo totiž pripomenuté v bode 121 uvedeného rozsudku, Zmluva na jednej strane v článkoch 230 ES a 241 ES a na strane druhej v článku 234 ES zavádza kompletný systém prostriedkov nápravy a konaní určených na zabezpečenie preskúmania zákonnosti aktov inštitúcií, ktoré zveruje súdu Spoločenstva (pozri rozsudky *Les Verts/Parlament*, už citovaný, bod 23, a *Foto-Frost*, už citovaný, bod 16, ako aj zo 6. decembra 2005, *Gaston Schul Douane-expediteur*, C-461/03, Zb. s. I-10513, bod 22).

- 81 Z toho však nevyplýva nič iné ako to, že hoci sa podmienka záväzných právnych účinkov, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov odvolateľa tým, že podstatným

spôsobom zmenia jeho právne postavenie, musí vykladať v súlade so zásadou účinnej súdnej ochrany, takýto výklad nemôže viesť k upusteniu od tejto podmienky bez prekročenia právomocí, ktoré Zmluva zveruje súdom Spoločenstva (pokiaľ ide o podmienku, podľa ktorej musí byť žalobca, ktorý je fyzickou alebo právnickou osobou, napadnutým aktom osobne dotknutý, pozri analogicky rozsudok Unión de Pequeños Agricultores/Rada, už citovaný, bod 44).

82 Súd prvého stupňa v bode 123 napadnutého rozsudku ďalej právom konštatoval, že aj keď jednotlivci nemôžu podať žalobu o neplatnosť proti uvedeným opatreniam, nie sú zbavení prístupu k súdu, pretože zostáva ešte možnosť žaloby o náhradu škody z mimozmluvnej zodpovednosti podľa článkov 235 ES a 288 druhého odseku ES, ak dotknuté konanie môže odôvodniť zodpovednosť Spoločenstva.

83 Takáto žaloba nie je súčasťou systému preskúmania platnosti aktov Spoločenstva so záväznými právnymi účinkami, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov žalobcu, ale je použiteľná v prípade vzniku ujmy v dôsledku nezákonného konania inštitúcie.

84 Navyše okolnosť, že odvolatelia prípadne nemôžu preukázať existenciu nezákonného konania inštitúcií Spoločenstva, údajnú ujmu alebo príčinnú súvislosť medzi takýmto konaním a takouto ujmov, neznamená, že sú zbavení účinnej súdnej ochrany.

85 Z uvedeného vyplýva, že tretí odvolací dôvod je potrebné zamietnuť ako nedôvodný.

O štvrtom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom výklade a použití judikatúry Súdneho dvora o možnosti napadnúť zjavne nezákonné opatrenia

Argumentácia účastníkov konania

- 86 Odvolatelia zdôrazňujú, že žiadne ustanovenie Zmluvy ani nijaký akt sekundárneho práva neopravňujú Spoločenstvo začať súdne konania mimo právneho poriadku Spoločenstva a ani nedovoľujú Komisii prijať vykonávacie opatrenia v oblasti vyberania ciel a DPH. Z tohto hľadiska odvolatelia poznamenávajú, že článok 211 ES nie je všeobecným splnomocňujúcim ustanovením, ktoré by článok 7 ES zbavilo jeho významu. Keďže sporné rozhodnutia sú teda zjavne nezákonné, Súd prvého stupňa mal v súlade s už citovaným rozsudkom IBM/Komisia vyhlásiť žaloby o neplatnosť za prípustné.
- 87 Pokiaľ ide o už citované uznesenie FNAB a i./Rada, na ktoré poukazuje Súd prvého stupňa v bodoch 87 a 88 napadnutého rozsudku, odvolatelia tvrdia, že Súdny dvor v bode 40 tohto uznesenia, odvolávajúc sa na „kritériá prípustnosti výslovne uvedené v Zmluve“ skúmal podmienky týkajúce sa priameho a osobného záujmu uvedené v článku 230 štvrtom odseku ES, bez ohľadu na otázku, či môžu byť opatrenia bez akéhokoľvek náznaku zákonnosti za výnimočných okolností predmetom žaloby o neplatnosť.
- 88 V každom prípade odvolatelia tvrdia, že Súd prvého stupňa nesprávne použil judikatúru vyplývajúcu najmä z už citovaného rozsudku z 9. októbra 1990, Francúzsko/Komisia, ako aj z rozsudku zo 16. júna 1993, Francúzsko/Komisia (C-325/91, Zb. s. I-3283) a porušil podstatné formálne náležitosti tým, že nespojil otázku prípustnosti s dôvodnosťou.

- 89 Komisia po prvé tvrdí, že tento odvolací dôvod je neprípustný, pretože rozoberané tvrdenia sú len opakovaním tých, ktoré boli predložené na prvom stupni.
- 90 Po druhé pripomína, že subjekty, ktoré majú podľa článku 230 druhého odseku ES právo podať žalobu, ak sú ich inštitucionálne právomoci priamo dotknuté zaujatím jednostranného stanoviska Komisie vo veci jej právomoci, na Súde prvého stupňa veľmi jednoznačne potvrdili právo Komisie prijať sporné rozhodnutia. Navyše Komisia sama pripomenula právomoci v oblasti zastupovania Spoločenstva, ktoré jej zveruje článok 282 ES na základe všeobecnej zásady, podľa ktorej je len Komisia oprávnená zastupovať Spoločenstvo na súdoch. V odpovedi na žiadosť o zamietnutie predloženú na District Court sa Komisia odvolala na článok 211 ES rovnako ako na iné články Zmluvy. Keďže Komisia disponuje príslušnou právomocou prinajmenšom *a priori*, nemožno tvrdiť, že ide o zjavný nedostatok právomoci a ani že sporné rozhodnutia sú bez akéhokoľvek náznaku zákonnosti.
- 91 Po tretie, pokiaľ ide o už citované uznesenie FNAB a i./Rada a tvrdenie odvolateľov, podľa ktorého mal Súd prvého stupňa spojiť otázku prípustnosti s dôvodnosťou, Komisia pripomína, že pre napadnutie rozhodnutia musí jednotlivец najskôr preukázať, že dané rozhodnutie má určité konečné právne účinky, čo v tomto prípade nie je splnené.

Posúdenie Súdny dvorom

- 92 Na úvod je potrebné zamietnuť námietku neprípustnosti uplatnenú Komisiou, a to z rovnakých dôvodov, aké boli uvedené v bodoch 49 až 52 tohto rozsudku.

- 93 Ďalej bez toho, aby bolo potrebné vyjadriť sa k otázke, či z už citovaného rozsudku IBM/Komisia vyplýva, že žaloby o neplatnosť podané proti opatreniam bez akéhokoľvek náznaku zákonnosti musia byť za výnimočných okolností vyhlásené za prípustné, je nevyhnutné konštatovať, že v tejto veci je zrejmé, že v žiadnom prípade nemožno hovoriť o takejto situácii.
- 94 V tejto súvislosti totiž stačí uviesť, že článok 211 ES stanovuje, že Komisia zabezpečuje uplatňovanie ustanovení Zmluvy a opatrení prijatých orgánmi Spoločenstva v súlade s ňou, že podľa článku 281 ES má Spoločenstvo právnu subjektivitu a že článok 282 ES, ktorý hoci sa obmedzuje na členské štáty, je podľa svojho znenia vyjadrením všeobecnej zásady, podľa ktorej má Spoločenstvo právnu spôsobilosť, pričom ho na tento účel zastupuje Komisia.
- 95 Pokiaľ ide o výhradu, podľa ktorej mal Súd prvého stupňa spojiť posúdenie námietky neprípustnosti s posúdením dôvodnosti, je potrebné konštatovať, že na rozdiel od vecí prejednávaných v rozsudkoch uvádzaných odvolateľmi, posúdenie dôvodnosti námietky neprípustnosti uplatnenej na Súde prvého stupňa v tejto veci nezávisí od toho, čo o dôvodnosti predniesli vo svojich odvolacích dôvodoch odvolatelia.
- 96 Štvrtý odvolací dôvod preto musí byť zamietnutý.

O piatom odvolacom dôvode založenom na porušení článku 292 ES

Argumentácia účastníkov konania

- 97 Odvolatelia tvrdia, že Súd prvého stupňa tým, že dospel k záveru, že District Court mohol posúdiť každé porušenie právomoci Komisie na začatie predmetných

konaní v Spojených štátoch, postupoval v rozpore s článkom 292 ES a systémom Zmluvy.

- 98 Autonómia právneho poriadku Spoločenstva je totiž ohrozená každým systémom mimo Spoločenstva, ktorý má za následok viazanosť Spoločenstva a jeho inštitúcií pri výkone ich vnútorných právomocí vlastným výkladom pravidiel Spoločenstva (pozri najmä stanoviská zo 14. decembra 1991, 1/91, Zb. s. I-6079, body 41 až 46, a z 18. apríla 2002, 1/00, Zb. s. I-3493, bod 45), čo by nastalo v prípade, ak by District Court posúdil otázku právomoci Komisie na začatie konaní v treťom štáte na účely vymáhania údajne nezaplatených ciel a DPH.
- 99 Komisia predovšetkým pripomína, že článok 292 ES sa týka členských štátov, a nie Komisie.
- 100 Ďalej uvádza, že Spoločenstvo sa neusiluje o to, aby District Court nahradil Súdny dvor ako sudcu v otázkach práva Spoločenstva. Všetky tvrdenia týkajúce sa splnomocnenia a právomoci Komisie, ktoré môžu predložiť odvolatelia na District Court, by tento súd posudzoval rovnakým spôsobom ako všetky iné predbežné otázky vyplývajúce z občianskoprávnej žaloby podanej Spoločenstvom proti nim. Keďže je potrebné prihliadať na právo Spoločenstva na účely uplatnenia pravidiel jeho vlastného právneho poriadku, District Court by zhromaždil všetky údaje potrebné na tieto účely.

- 101 V súvislosti s voľbou súdu ide o otázku stratégie Komisie, ktorá zabezpečuje začatie konaní alebo vstup do konaní ako vedľajší účastník v štáte, v ktorom došlo k nedovoleným konaniam a v ktorom sa uskutoční výkon rozhodnutia. District Court je súdom, v obvode ktorého sú jednak usadení jeden alebo viacerí odvolatelia, a jednak v ňom došlo k nedovoleným konaniam, takže je súdom najvhodnejšie umiestneným na účinný výkon rozsudku, k vydaniu ktorého žaloby smerovali.

Posúdenie Súdny dvorom

- 102 Na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolatelia, je potrebné konštatovať, že rozhodnutie súdu Spojených štátov o právomoci Komisie na podanie žaloby nemôže zaviazat Spoločenstvo a jeho inštitúcie pri výkone ich vnútorných právomocí vlastným výkladom pravidiel Spoločenstva. Ako to pripomenula generálna advokátka v bode 90 svojich návrhov, takéto rozhodnutie je totiž záväzné len v rámci určitého konania.
- 103 Z toho vyplýva, že piaty odvolací dôvod je potrebné zamietnuť ako nedôvodný.
- 104 Keďže žiaden z odvolacích dôvodov prednesených odvolateľmi na podporu svojho odvolania nie je dôvodný, je potrebné ich zamietnuť.

O trovách

- 105 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku uplatniteľného na základe článku 118 tohto istého rokovacieho poriadku na konanie o odvolaní účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazat' odvolateľov na náhradu trov konania a títo nemali úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazat' ich na náhradu trov konania. Podľa článku 69 ods. 4 toho istého rokovacieho poriadku takisto uplatniteľného na základe uvedeného článku 118 na konanie o odvolaní členské štáty a inštitúcie, ktoré vstúpili do konania ako vedľajší účastníci konania, znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Odvolanie sa zamieta.**
2. **R.J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., RJR Acquisition Corp., R.J. Reynolds Tobacco Company, R.J. Reynolds Tobacco International, Inc., a Japan Tobacco, Inc. sú povinní nahradiť trovy konania.**
3. **Spolková republika Nemecko, Španielske kráľovstvo, Francúzska republika, Talianska republika, Holandské kráľovstvo, Portugalská republika, Fínska republika, Európsky Parlament a Rada Európskej únie znášajú svoje vlastné trovy konania.**

Podpisy